

Gesol met uitvoeringsstructuur arbeidsmarktbeleid

Het kabinet wil het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) en het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) samenvoegen. Dit is de essentie van de vorig jaar uitgebrachte evaluatie van de Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI). Het kabinet beoogt daarmee het personeelsbestand van beide instellingen met 1.500 personen te verminderen, waardoor in lijn met het Coalitieakkoord honderddertig miljoen euro structureel kan worden bespaard. Het kabinet zegt daarmee de aanbevelingen in de evaluatie te volgen. Niets is minder waar. Uitvoering van dit voornemen zal dan ook geen bijdrage leveren aan het functioneren van de arbeidsmarkt.

Begin vorig jaar bracht Price Waterhouse Coopers zijn evaluatierapport uit. SUWI ging gepaard met een forse wijziging van de uitvoeringsstructuur van het arbeidsmarkt- en socialezekerheidsbeleid. Op 1 januari 2002 werden namelijk de uitvoeringsinstellingen van de sociale zekerheid (uvi's) samengevoegd tot één organisatie, UWV. Daarnaast werd Arbeidsvoorziening ontmanteld en haar taken werden ondergebracht in het CWI (voor de bemiddeling van werkzoekenden), in Kliq (voor de re-integratie van werkzoekenden), en in het Centrum Vakopleiding dat kort daarna werd overgenomen door de ROC's. UWV en CWI werden een zelfstandig bestuursorgaan. De taken van het overkoepelende orgaan van de uvi's, het LISV, werden ondergebracht in het UWV en het CWI.

Het Kabinet zegt de conclusies van de evaluatie te onderschrijven en de aanbevelingen over te nemen. Het doet echter het tegendeel. Bezuinigen heeft zijn prioriteit. Tegen de aanbeveling in moeten UWV en CWI fuseren. Het grootste probleem van SUWI is echter de afstemming met gemeenten. Gemeenten hebben niet alleen door SUWI een belangrijke rol gekregen in het arbeidsmarktbeleid, maar ook krachtens de Wet Werk en Bijstand (WWB). De WWB geeft de gemeenten een re-integratiebudget (het werkdeel) van ruim 1,5 miljard euro, waarmee ze inverdieneffecten moeten realiseren in het uitkeringsdeel. Gemeenten doen dat meestal op hun eigen houtje, stemmen hun beleid onderling nauwelijks af en hoeven geen verantwoording af te leggen aan SZW over hun arbeidsmarktactiviteiten, want daarvoor zijn immers de gemeenteraden. De samenwerking tussen CWI en gemeenten gaan vaak gepaard met competentieproblemen.

Het kabinet had met gemak het rapport naast zich kunnen neerleggen, want het is ook om de volgende redenen een slecht rapport. Zo ontbreekt een vergelijking van de prestaties van de SUWI-instellingen met de prestaties van Arbeidsvoorziening en uvi's: een nulmeting – voorwaarde voor een dergelijke evaluatie – ontbreekt zelfs. De bewindslieden van SZW is dat kennelijk ontgaan, want zij schrijven aan de Tweede Kamer: "In de Evaluatie SUWI is geconstateerd dat op alle hoofddoelstellingen ten opzichte van de situatie vóór invoering van SUWI verbetering is gerealiseerd". Helaas in de evaluatie worden de prestatiegegevens vergeleken vanaf 2002; dus na de ontmanteling van Arbeidsvoorziening en uvi's. Opvallend is ook dat noch het evaluatierapport noch de kabinetsreactie in het geheel geen aandacht besteedden aan de overdracht van het Centrum Vakopleiding naar de ROC's. Kort na de ontmanteling van Arbeidsvoorziening werd dit Centrum, nadat bleek dat het

levensvatbaar was, onder beheer gebracht van dezelfde personen die ook Kliq bestuurden, en vervolgens met een grote bruidschat van het ministerie van SZW overgedragen aan ROC's. Deze hebben nauwelijks over hun prestaties hoeven te rapporteren en hebben het Centrum een langzame dood laten sterven en de bruidschat in eigen zak gestoken. Bij politici was dit bekend, maar werd behandeld als een publiek geheim.

Als je beziet wat er allemaal is gebeurd met de arbeidsvoorzienings- en sociale-zekerheidsinstellingen na de parlementaire enquête Buurmeijer in 1993 over de uitvoering van de sociale verzekeringen moet de schrik om het hart slaan. Nadat Arbeidsvoorziening in 1990 was verzelfstandigd nam het Kabinet-Kok I na zijn formatie in 1994, vooruitlopend op de evaluatie van de Arbeidsvoorzieningswet door de Commissie Van Dijk, drastische maatregelen. Ook toen bleek een bezuinigingsdoelstelling belangrijker dan rekening houden met evaluatiegegevens. Arbeidsvoorziening werd gedwongen om de bezuinigingen te compenseren met ESF-middelen. Later ontstond veel politieke commotie over ESF, maar een relatie met de besluitvorming in 1994 werd nooit gelegd, ook niet in de evaluatie van het ESF-debacle, en heeft de ontmanteling van Arbeidsvoorziening bespoedigd.

In de jaren negentig werd druk geëxperimenteerd met samenwerking tussen arbeidsbureaus, uvi's en gemeentelijke sociale diensten. Hieruit is SUWI ontstaan, maar die samenwerking is mislukt, wat moge blijken uit het voornemen van het kabinet Locaties Werk en Inkomen (LWI) te vormen, waarin die samenwerking moet worden gerealiseerd. Daarvoor was nu net SUWI bedoeld. Vóór de invoering van SUWI liet het Centraal Bestuur Arbeidsvoorziening (CBA) een advies opstellen, waaruit al kon worden afgeleid dat SUWI geen succes zou worden. SUWI was te veel een oplossing van de arbeidsmarktproblemen van de jaren tachtig en keek niet naar de toekomst. Er zijn in SUWI markttechnisch ook gekke dingen geregeld, die ook niet in de evaluatie aan de orde kwamen. Zo is de bemiddeling van werkzoekenden met kans op werk ondergebracht bij een publieke instelling (CWI), terwijl de zorg voor werklozen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is geprivatiseerd, zij het wel gefinancierd met publieke middelen. Een omgekeerde taakverdeling lag meer voor de hand. Dit advies van het CBA kwam het kabinet politiek niet uit en het management van Arbeidsvoorziening zag de gouden bergen gloren van de re-integratiemarkt. Kliq die deze markt zou bedienen werd een fiasco. Donner en Aboutaleb moeten hun huiswerk overmaken. De arbeidsmarkt verdient beter evenals hun organisaties, en vooral hun medewerkers na twintig jaar opeenvolgende kostbare, maar mislukte reorganisaties.

LEEN HOFFMAN

Voormalig hoofdredacteur van ESB